

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК 636.09 : 616.98 (091)

**АКАДЕМІК Ф. З. ОМЕЛЬЧЕНКО - ПЕРШИЙ ЗАВІДУВАЧ
КАФЕДРИ МІКРОБІОЛОГІЇ КИЇВСЬКОГО ВЕТЕРИНАРНО-
ЗООТЕХНИЧНОГО ІНСТИТУТУ**

Мельник В.В., кандидат ветеринарних наук, доцент

Сорокіна Н. Г., кандидат ветеринарних наук, доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Омельченко Федір Захарович народився 21 лютого 1865 року в Кролевіці, Чернігівської губернії. Його батько помер рано і матері довелось виховувати трьох синів у складних умовах. Мати віддала Федора на навчання до Глухівської 6-ти класової гімназії, де він проявив свої здібності до математики, проявивши наполегливість до навчання при цьому маючи неабиякий талант. Змалку він допомагав матері і братам, заробляв грою на скрипці.

У 1885 році Омельченко Ф.З. закінчив 7-й клас Чернігівської гімназії із золотою медаллю і переїхав до м. Києва, де вступив на медичний факультет Київського університету Святого Володимира.

У період 1885-1891 років навчався у Київському університеті Святого Володимира, одержав звання “Medicos cum eximia laude”, виконав свою першу наукову роботу по бактеріології “О влиянии паров эфирных масел на бактерии брюшного тифа, чахотки и сибирской язвы” та отримав Премію імені М.І. Пирогова і золоту медаль.

У період 1882-1893 років Омельченко Ф.З. перебуває на військовій службі, приймає участь у ліквідації холери на Саратовщині, працює у Київському військовому шпиталі керівником хіміко-бактеріологічної лабораторії та асистентом хірургічної клініки.

У період 1896-1898 років працює у Петербурзькій військово-медичній академії, готує дисертацію “Сперматогенез та його біологічні основи”.

Після успішного закінчення навчання в Петербурзі і захисту докторської дисертації, Федір Захарович був запрошений у Варшаву до військового шпиталю і призначений прозектором та очолив бактеріологічну лабораторію. Варшавський період діяльності Федора Захаровича Омельченка присвячений ґрунтовним дослідженням щодо антропологічного типу українця, ним виконано астрономічну кількість промірів - 150000, на опрацювання яких у той час було потрібно 1,5-2 роки.

У період 1903-1918 роки Омельченко Ф.З. працював у Петербурзі у військовому шпиталі, поєднував роботу прозектора з педагогічною, викладав курси студентам, завідував хіміко-бактеріологічною лабораторією Єлизаветинської громади сестер милосердя.

У 1918 році повернувся до Києва, де працював в Київському військовому шпиталі, де повною мірою розкрився його талант до науково-організаційної роботи. Ф. З. Омельченко став активним членом медичної секції Українського наукового товариства.

На початку 1920 р. до Українського наукового товариства у Києві був переведений з Петрограда заснований там Омельченком Ф.З. на власні кошти

Мікробіологічний інститут.

У 1921 році Омельченко Ф.З. був демобілізований з військової служби. У березні 1922 р. Омельченка Ф.З. запросили до Київського Ветеринарно-зоотехнічного Інституту (КВЗІ) на кафедру мікробіології та патології, а 2 травня 1922 року його одногосно було обрано ректором КВЗІ.

22 травня 1922 р. Спільне зібрання Ради Всеукраїнської академії наук таємним голосуванням (14 проти трьох) обрало Ф. З. Омельченка на посаду директора Мікробіологічного інституту Фізико-математичного відділу.

З багажем знань шести європейських мов (крім російської та української) у період 1920-1924 років брав участь у створенні Російсько-Українського медичного словника. Всі, хто знав Омельченка Ф.З. відмічали його добре і щире ставлення до студентів і колег. Ніколи не було відмови ні в матеріальній, ні в моральній, ні в науковій допомозі. Ерудиція його була виключна і по широті і по глибині. Просто дивувала всіх його різнобічність і енциклопедичність знань. Крім суто медичних, ветеринарних наук він мав глибокі біологічні знання, був антропологом, філологом, археологом, музикою і маляром. На власні зароблені кошти Федір Захарович скуповує лабораторне майно, котре склало великий та добре устаткований мікробіологічний інститут, який він у 1918 році перевозить до м. Києва і дарує Українському Науковому Товариству, яке згодом об'єдналось з Всеукраїнською Академією Наук. Студенти і колеги називали Федора Захаровича батьком: "... бо доброта, велика та щира доброта великої душі світилась і в ясних очах його, і в посмішці, і в рухах, і у всьому йому - це так яскраво відчувалось". Не маючи своїх дітей, він мав величезну родину, котру любив по братньому і по батьківськи.

За сприяння Ф.З. Омельченка було сформовано видання "Записки Київського Ветеринарно-Зоотехнічного Інституту", яке має надзвичайно важливе наукове та історичне значення. Про науковий рівень "Записок Київського ветеринарно-зоотехнічного інституту" свідчить і той факт, що в цьому виданні в різні роки були опубліковані роботи відомого українського математика, академіка М.П. Кравчука і, по суті, започаткували в Україні математичні методи в епізоотології та біоматематику.

Помер Федір Омельченко 4 лютого 1924 року в Києві. "Світлій пам'яті небіжчика Хв. З. Омельченка редакційно-видавнича Комісія при Київському Ветеринарно-Зоотехнічному Інституті" і присвятила першу книжку "Записок".